



2017 - 2018 URAP TÜRKİYE SIRALAMASI BASIN BİLDİRİSİ (18 EYLÜL 2017)

ODTÜ Enformatik Enstitüsü bünyesinde yer alan University Ranking by Academic Performance (URAP) Araştırma Laboratuvarı; 2009 yılında Türk üniversitelerini ve 2010’da da dünya üniversitelerini akademik performanslarına göre sıralamaya başlamıştır. URAP her yıl üniversiteleri sıralamakta, gelen önerilere ve dünyadaki gelişmelere göre sıralama göstergelerinde bazı yenilikler yapmaktadır.

URAP 2017-2018 Türkiye sıralamasında, Clarivate Analytics/InCites ile YÖK’ün yayınladığı veriler kullanılmıştır. URAP’ın üniversitelerimiz için geliştirdiği sıralama sisteminin temel hedefi, üniversitelerimizin akademik performanslarını diğer üniversitelerle karşılaştırabilmelerine yardımcı olmaktır.

URAP ekibi olarak üniversitelerimizin, ülke içindeki ve dışındaki üniversitelere göre kendi konumlarını görerek bazı alanlardaki eksiklerini belirleyebilmelerinin önemli olduğuna inanıyoruz. Üniversitelerin, kendilerini geliştirip üniversite sıralamalarında daha üst sıralara yükselebilmesi için kendi konumlarını doğru olarak görebilecekleri sıralamalara ihtiyaçları vardır. Bilindiği gibi “nerede olduğumuzu bilmeden gitmek istediğimiz yere ulaşamayız”. Kar amacı gütmeyen bir kurum olan URAP, her yıl Türkiye ve dünya üniversite sıralamalarını toplumsal bir hizmet olarak yapmaktadır. URAP ekibinin tüm üyeleri, ODTÜ’deki diğer görevlerinin yanında sıralama çalışmalarında gönüllü olarak çalışmaktadır.

Üniversitelerimizin dünyadaki durumu

Üniversitelerimiz, 2003'ten bu yana dünya sıralamalarını izlemekte ve daha üst sıralara yükselebilmek için çaba harcamaktadır. Geçen yıl yayımladığımız URAP 2016-2017 dünya sıralamasında; ilk 500'e en yakın üniversitelerimiz olan; İstanbul: 515., ODTÜ: 528., Hacettepe: 546. ve İTÜ: 552. sırada yer alırken ilk 1000'e 16, ilk 2000'e de 71 üniversitemiz girmiştir. Dünya'da 20 bin civarında üniversite olduğu göz önüne alındığında, üniversitelerimizin dünyadaki çoğu üniversiteden daha iyi konumda olduğu görülmektedir.

URAP ekibi tarafından yayımlanan tüm raporlarda; öğretim elemanlarının etki değeri yüksek dergilere yönelmesinin üniversite yöneticilerince teşvik edilmesi önerilmektedir. Sıralamalarında daha üst sıralara yükselmeyi hedefleyen üniversitelerin öncelikle, bilimsel makalelerinin sayısını artırması gerekir. Bu makalelerin atıf alabilmesi için de etki değeri yüksek dergilerde yayımlanmasına özen gösterilmelidir. Çin ve Singapur'daki bazı üniversiteler, 10 yıl önce dünya sıralamalarında gerilerde olduğu halde etki değeri yüksek dergilere yönelerek ilk 100'e girmeyi başarmıştır. Çin'in 2016-2017 URAP dünya sıralamasında ilk 100'de 7 üniversitesi vardır. Nüfusu sadece 5,6 milyon olan Singapur'daki üniversite yöneticileriyle akademisyenlerin ortak çabaları sonucunda ülkenin iki üniversitesi kısa sürede ilk 100'e girmiştir.

Bazı üniversitelerimizin sıralamalarda ilerleyemeyişinin nedenleri

Ülkemizde son yıllarda üniversitelerimizin bilimsel makale sayıları arttığı halde bu makalelere yapılan atıf sayılarının aynı ölçüde artmadığı görülmektedir. Üniversitelerimizin yayımladığı bilimsel makaleler arasında atıf alanların oranı dünya ortalamasının altına inmiş bulunmaktadır. Bunun nedeni, bazı akademisyenlerin kendi bilim alanlarındaki saygın ve etki değeri yüksek dergiler yerine etki değeri çok düşük dergilere yönelmiş olmasıdır. Bu durum, üniversitelerimizin sıralamalarda yeterince yükselemeyişinin veya gerilemesinin temel nedeni olmuştur. Benzeri durum gelişmekte olan ülkelerin üniversitelerinde de gözlenmektedir.

Bu yıl ilk kez Clarivate Analytics/InCites tarafından, her bilim alanındaki bilimsel dergiler etki değerlerine göre dört gruba ayrıldı. Ardından, tüm bilimsel makalelerin hangi dergi grubunda yer aldığı açıklandı. Etki değeri yüksek dergiler ilk %25'lik dilimde, etki değeri ortalama düzeydeki dergiler ikinci %25'lik dilimde, etki değeri ortalamaya yakın dergiler üçüncü %25'lik dilimde ve etki değeri sıfır veya çok düşük dergiler son %25'lik dilimde yer aldı. Etki değeri en düşük olan son %25'lik dilimdeki dergilerde yayımlanan makalelerin dünyadaki oranı %13,7 iken ülkemizde bu oran %32,3'e ulaşmış durumdadır. Son %25'lik dilimdeki dergilerde yayımlanan makalelerin oranı bazı üniversitelerimizde %40'tan fazladır (dünya ortalamasının 3 katı). Bu durumdaki üniversitelerimiz,

yayımları az sayıda atıf aldığı için URAP Türkiye sıralamasında gerilediler. ABD ve Avrupa ülkelerinde ise etki değeri düşük dergilerdeki makalelerin oranında fazla bir artış olmadı. Dünyanın en saygın üniversitelerinden Harvard, MIT, Stanford, Caltech, ETH Zurich, Oxford ve Cambridge gibi üniversitelerin etki değeri çok düşük dergilerdeki makalelerinin oranı %3 civarındadır.

Üniversitelerimizdeki akademisyenlerimizin yaptığı değerli bilimsel çalışmaların çoğu kendi bilim alanlarının en saygın dergilerinde (ilk %25'lik dilimde) yayımlanacak düzeydedir. Öğretim üyelerimizin, bilimsel çalışmalarını etki değeri yüksek dergilere sunarak yayımlatmaları üniversitelerimizin ve ülkemizin bilimsel saygınlığının hak ettiği düzeye çıkmasını sağlayacaktır. Bilim insanlarımızın değerli bilimsel çalışmaları, etki değeri düşük dergilerde kısa sürede yayımlanıyor olabilir ancak bu dergilerdeki makaleler okunmamakta ve atıf alamamaktadır. Etki değeri yüksek saygın dergilere çok sayıda makale sunulduğu için kabul oranları düşüktür ve bekleme süreleri uzundur. Ancak bu dergiler bilimsel açıdan güvenilir oldukları için çok okunmakta ve çok atıf almaktadır. Çok atıf alan makaleler de ilgili üniversitelerin sıralamalarda yükselmesini sağlamaktadır.

Üniversitelerimizin sıralamalarda daha üst sıralara yükselebilmeleri; yoğun araştırma yapıp saygın dergilerdeki makale sayılarını katlayarak artırmalarına bağlıdır. Çin ve Singapur'daki üniversiteler bunu kısa sürede gerçekleştirerek ilk 100'e girme hedeflerine ulaştı. Benzeri çabayı gösteren Rus üniversiteleri ise etki değeri yüksek saygın dergilerde yeterli sayıda bilimsel makale çıkartamadıkları için ilk 100'e 5 üniversite sokma hedefine henüz ulaşamadı. Ülkemizde iyi yetişmiş ve bilimsel kapasitesi yüksek olan çok sayıda saygın bilim insanı vardır. Üniversitelerimizin araştırma alt yapısı, çoğu ülkenin üniversitelerinden daha iyidir. Üniversite yöneticilerimizin, saygın dergilerde yayın yapan akademisyenlere özel destekler vererek onları motive edip üretkenliklerini artırması üniversitelerimizin sıralamalarda yükselmesini hızlandıracaktır. Yayın teşvik primi veren üniversitelerin, primi her bilim alanının saygın dergilerindeki makalelere vermesi yararlı olur. Atama ve terfilerde, etki değeri yüksek dergilerdeki makalelerin değerlendirmeye alınması ilgili üniversitelerin sıralamalarda yükselmesini hızlandırır.

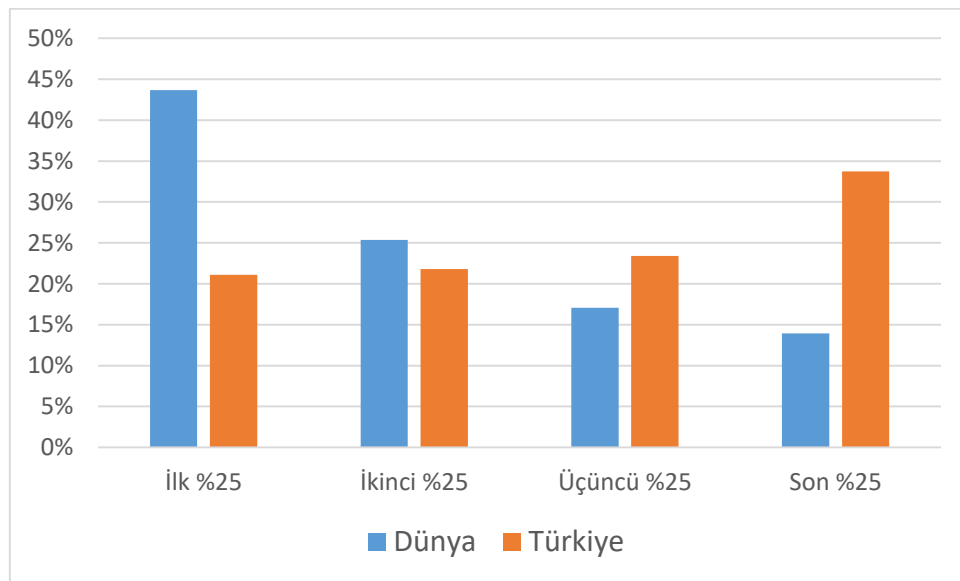
Üniversitelerimizin yayımladığı makaleler arasında atıf alabilen makalelerin oranının 2006'dan itibaren dünya ortalamasının altına düştüğü URAP'ın 23 Mart 2014'te yayımladığı "2014 Yılında 155 Üniversitemizin Dünya Sıralamalarındaki Durumu" başlıklı raporunda açıklanmıştı.

Dünyadaki bilimsel dergilerin sayısı son yıllarda hızla arttı. Ancak bu dergileri yayımlayanların çok az da olsa bir bölümü maalesef sadece ticari amaç gütmektedir. Bu dergilerin yöneticileri, makaleleri yayımlamak için sunum

aşamasında bir ücret almakta ama makalelerin bilimsel olup olmadığıyla ilgilenmemektedir. Bu tür dergilerdeki makaleler, okunmadıkları için atıf alamamaktadır.

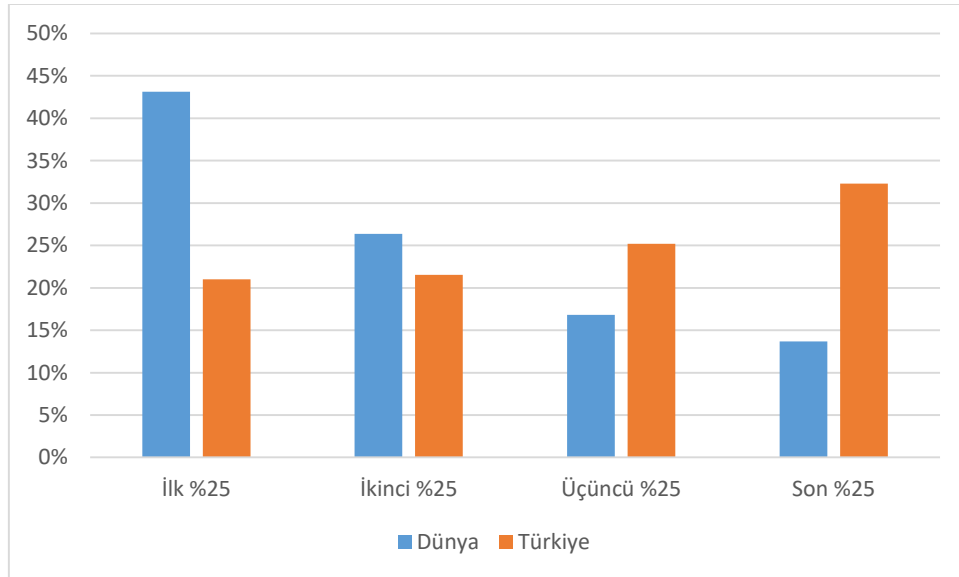
URAP'ın Türkiye ve dünya üniversite sıralamaları, üniversitelerin bilimsel üretkenliklerinin sayısal ve kalite açısından belirlenmesini temel almaktadır. Bu nedenle sıralamada değerlendirmeye alınan doküman, makale ve atıfların bilimsel düzeyinin belirli bir standardın üzerinde olması gerekmektedir. Bu yıl Clarivate Analytics/InCites tarafından yayımlanan veride; dergilerin kendi bilim alanlarında etki değerlerine (Journal Impact Factor - JIF) göre 4 gruba ayrılmış olması üniversite sıralamaları için önemli bir gelişme olmuştur. URAP Türkiye sıralamasında bu yıl sadece etki değeri yüksek olan dergilerdeki makaleler (üst %75'lik dilim) sıralamaya dahil edilmiştir. Böylece ilgili alanlarda etkinlikleri bakımından önde gelen dergilerde yapılan yayınlara odaklanılarak sıralamada yayın kalitesinin öne çıkarılması hedeflenmiştir. Bu amaçla InCites sisteminin dergileri etkinlik çarpanlarına göre çeyreklik dilimlere sınırlandırma özelliği kullanılmıştır. Bir derginin etkinlik çarpanına göre yer aldığı dilim InCites tarafından belirlenirken birden fazla alanda sınıflandırılan dergilerin ilgili alanlarında almış olduğu en yüksek dilim dikkate alınmıştır. Ayrıca geçtiğimiz yıl olduğu gibi, yazar sayısı 500'den fazla olan çok yazarlı yayınlar değerlendirme dışında bırakılmıştır.

URAP Türkiye sıralamasında kullanılan göstergelerden sadece makale ve atıf sayılarında InCites'in ilk %75'lik dilimindeki makaleler değerlendirmeye alınmıştır. Beş yıllık toplam doküman göstergesinde ise daha önceki sıralamalarda olduğu gibi, her üniversitenin tüm makale ve tüm diğer dokümanları değerlendirmeye dahil edilmiştir.



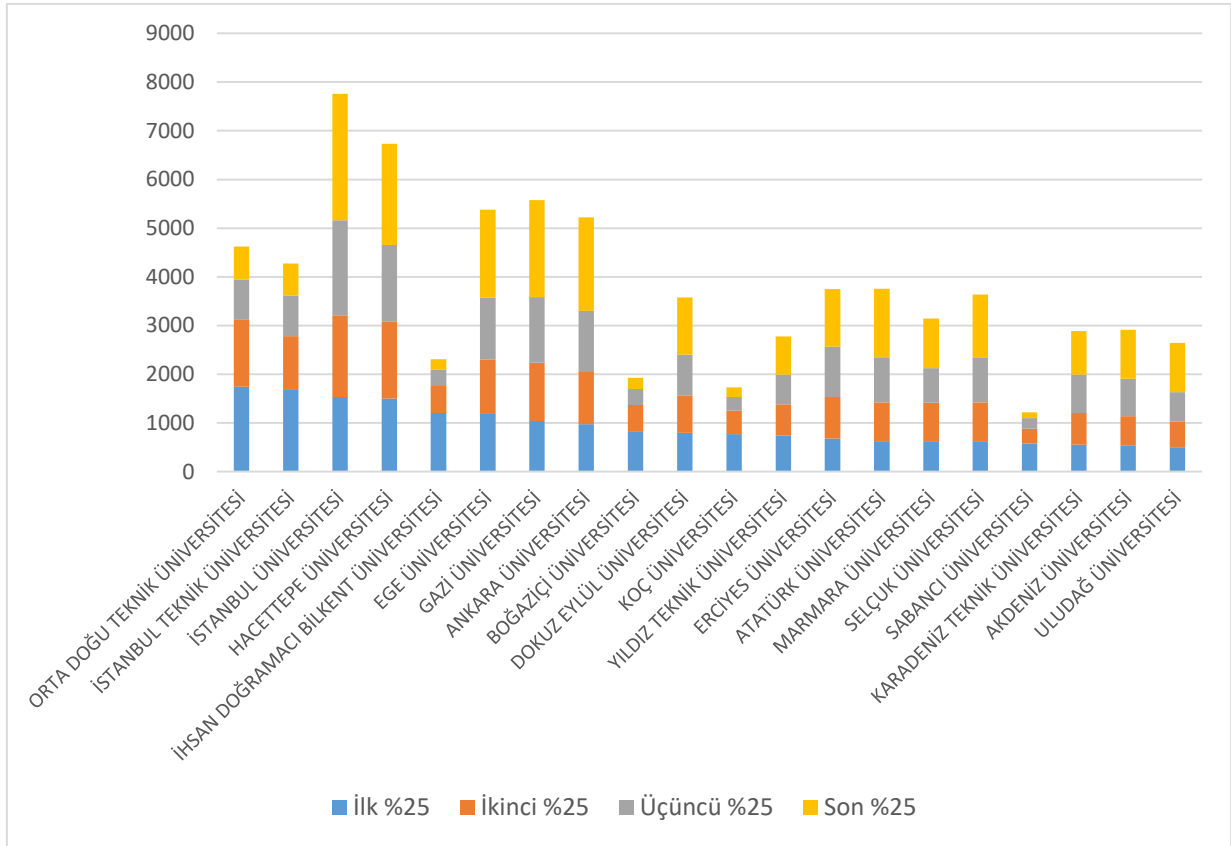
Şekil 1. 2012-2016 yılları arasında yayımlanan makalelerin yer aldığı dergilerin etkinlik çarpanı dilimine göre dünya genelinde ve Türkiye’de oransal dağılımı.

Clarivate Analytics/InCites verilerine göre dünya genelinde 2012-2016 yılları arasında 500 ve daha az yazarlı toplam 6,829,544 makale etkinlik çarpanı tanımlanmış dergilerde basılmıştır. Bu yayınların ağırlıklı olarak (%44) etkinlik çarpanına göre ilk %25’lik dilimde yer alan dergilerde yer aldığı görülmektedir (Şekil 1). Türkiye’nin ise aynı dönemde etkinlik çarpanı tanımlı olan dergilerde toplam 121,030 makalesi bulunmaktadır. Türkiye’de ilk %25’lik dilimde yer alan makalelerin oranı %21’de kalırken, ağırlığın son dilimdeki dergilerde olduğu gözlenmiştir (%34). Benzer bir durum 2016 yılı makaleleri için de geçerlidir (Şekil 2).

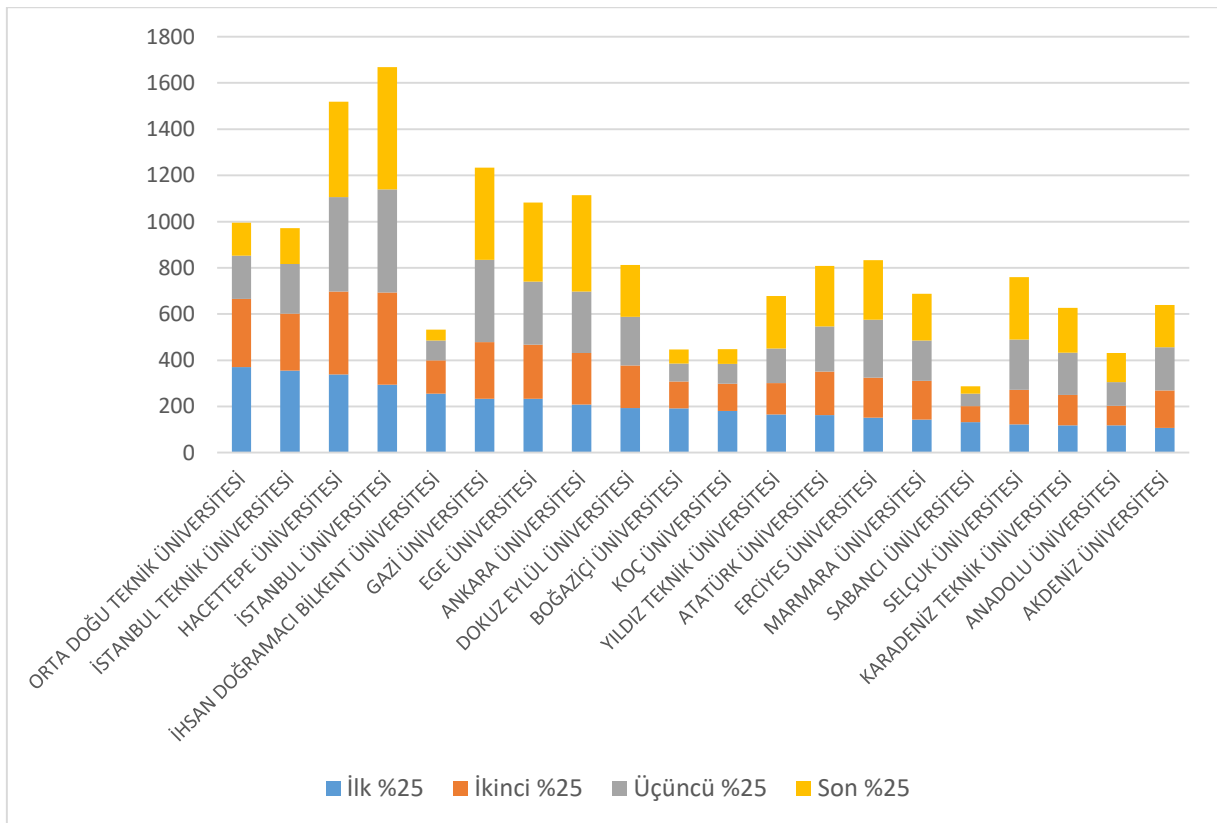


Şekil 2. 2016 yılında yayımlanan makalelerin yer aldığı dergilerin etkinlik çarpanı dilimlerine göre dünya genelinde ve Türkiye’de oransal dağılımı.

İlk %25’lik dilimde 2012-2016 yılları arasında, en çok makalesi bulunan 20 Türk üniversitesi Şekil 3’te verilmektedir. Türk üniversiteleri arasında 2016 yılında ilk %25’lik dilimde en fazla makale yayımlayan üniversitelerimizin durumu Şekil 4’te görülmektedir.



Şekil 3. 2012-2016 yılları arasındaki makaleler değerlendirmeye alındığında ilk %25’lik dilimde en çok yayını bulunan ilk 20 Türk üniversitesi.



Şekil 4. 2016 tarihli makaleler değerlendirmeye alındığında ilk %25'lik dilimde en çok yayını bulunan ilk 20 Türk üniversitesi.

SONUÇ

URAP, her yıl dünyadaki gelişmeleri ve alınan geri bildirimleri dikkate alarak sıralama sisteminde kısmi iyileştirmeler yapmaktadır. URAP'ın üniversitelerimiz için geliştirdiği sıralama sisteminin temel hedefi, üniversitelerimizin akademik performanslarını diğer üniversitelerle karşılaştırabilmelerine yardımcı olmaktır. Dünyada 20 bin civarında üniversite olduğu göz önüne alındığında, üniversitelerimizin dünyadaki çoğu üniversiteden daha iyi konumda olduğu görülmektedir.

Ülkemizde, son yıllarda üniversitelerimizin bilimsel makale sayıları arttığı halde bu makalelere yapılan atıf sayılarının aynı ölçüde artmadığı görülmektedir. Üniversitelerimizin yayımladığı bilimsel makaleler arasında atıf alanların oranı da dünya ortalamasının altına inmiş bulunmaktadır. Bunların nedeni bazı akademisyenlerin kendi bilim alanlarındaki saygın ve etki değeri yüksek dergiler yerine etki değeri çok düşük olan dergilere yönelmiş olmasıdır. Bu durum, üniversitelerimizin dünya sıralamalarında yeterince yükselemeyişinin veya gerilemesinin temel nedeni olmuştur. Benzeri durum gelişmekte olan çok sayıda ülkenin üniversitelerinde de gözlenmektedir. Etki değeri yüksek dergiler bilimsel açıdan güvenilir oldukları için çok okunmakta ve çok atıf almaktadır. Çok atıf alan makaleler de ilgili üniversitelerin dünya sıralamalarında yükselmesini sağlamaktadır. Atama ve terfilerde, her bilim alanının etki değeri yüksek olan saygın dergilerdeki makalelerinin değerlendirmeye alınması o üniversitelerin sıralamalarda yükselmesini sağlayacaktır.

URAP Türkiye 2017-2018 sıralamasında bu yıl, etki değeri yüksek olan dergilerdeki makaleler (üst %75'lik dilim) sıralamaya dahil edilmiştir. Böylece ilgili alanlarda etkinlikleri bakımından önde gelen dergilerde yapılan yayınlara odaklanılarak sıralamada yayın kalitesinin öne çıkarılması hedeflenmiştir. Beş yıllık toplam doküman göstergesinde ise daha önceki sıralamalarda olduğu gibi, her üniversitenin tüm makale ve tüm diğer dokümanları değerlendirmeye dahil edilmiştir.

Etki değeri en düşük olan son %25'lik dilimdeki dergilerde yayımlanan makalelerin dünyadaki oranı %13,7 iken ülkemizde bu oran %32,3'e ulaşmış durumdadır. Son %25'lik dilimdeki dergilerde yayımlanan makalelerin oranı bazı üniversitelerimizde %40'tan fazladır (dünya ortalamasının 3 katı). Bu durumdaki üniversitelerimizin yayınları az sayıda atıf aldığı için URAP Türkiye sıralamasında gerilediler. Bazı üniversitelerimiz ise etki değeri en yüksek dergilere (ilk %25'lik dilimde) ağırlık verip etki değeri düşük dergilerde çok az yayın yaptıkları için bu yıl üst sıralara yükseldiler.

Orta Doęu Teknik Üniversitesi Enformatik Enstitüsünde URAP (University Ranking by Academic Performance) Laboratuvarında yürütölen bu çalışmamız Teknik Kurul ve Danışma Kurulunun ortak ürünüdür.

URAP'ın kuruluşundan itibaren Danışma Kurulu üyesi olarak çok değerli katkılar yapmış olan, geçen yıl kaybettiğimiz Prof. Dr. Yařar Sütbeyaz'ı rahmet ve saygı ile anıyoruz.

Teknik Kurulumuzda görev yapan Prof. Dr. Nazife Baykal, Prof. Dr. Canan ilingir, Prof. Dr. Ayřen Akkaya, Yrd. Doç. Dr. Murat Perit akır, Yrd. Doç. Dr. Cengiz Acartürk, Dr. Serkan Alkan, Oęuzhan Alařehir, Buket Aran, Murat Koçak, Fatih Ömrüuzun, İlker Koç ve aęatay Taşcı ile Danışma Kurulumuzda yer alan Prof. Dr. Nusret Aras, Prof. Dr. Tunalp Özgen, Prof. Dr. Engin Ata, Prof. Dr. Ülkü Bayındır ve Prof. Dr. Attila Ařkar'a teşekkür ederiz.

URAP'ın bu yıl üniversitelerimizin bilimsel yayın standardını öne çıkaran uygulamasının, üniversitelerimizi etki değeri yüksek dergilere yönelmeye teşvik edeceğine inanıyoruz. Üniversitelerimizin en kısa sürede yayın kalitelerini daha üst seviyelere çıkarmasını ve dünya sıralamalarında daha üst sıralara yükselmelerini diliyoruz.

Prof. Dr. Ural Akbulut
URAP Koordinatörü